

СИСТЕМА ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ СОЛОНЦЕВИХ ҐРУНТІВ УКРАЇНИ¹

АНОПРІЄНКО Т.В., ШИПУЛІН В.Д., к.т.н., КОРНІЄНКО О.С.

Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова
61002, Україна, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17

E-mail: sasho_korney@mail.ru

Загальна тенденція розвитку землеробства у світі на сучасному етапі передбачає створення умов для стабілізації і підвищення обсягів виробництва сільськогосподарської продукції з метою вирішення продовольчої проблеми. При цьому охорона ґрунтів, ефективне використання земельних ресурсів є одним з найголовніших показників розвитку суспільства.

Стабілізація і підвищення соціально-економічного стану регіонів з широким розповсюдженням низькопродуктивних солонцевих ґрунтів вимагає чіткого розуміння основних задач та питань пов'язаних з сільськогосподарською діяльністю і, зокрема, з підвищенням родючості цих ґрунтів. У структурі земельного фонду України, згідно Державного земельного кадастру, площа солонцевих ґрунтів складає 2,8 млн га, 2 млн га з яких використовуються як рілля. Ефективне використання цих ґрунтів вимагає екологічно й економічно виваженого меліоративного втручання, адже за умови правильного, науково - обґрунтованого їх використання, ці ґрунти є значним резервом для подальшого збільшення виробництва різних видів сільськогосподарської продукції. За умови правильного підбору та дотримання меліоративних заходів з кожного гектару солонцевих ґрунтів можна отримувати в 2-5 разів і більше кормових одиниць порівняно з природними умовами.

У зв'язку зі зміною земельних відносин, форм власності на землю, ослабленням державної підтримки проведення робіт, спрямованих на підвищення родючості солонцевих ґрунтів, відродження меліорації солонцевих ґрунтів має базуватись на принципово нових підходах. Меліорація солонцевих ґрунтів в Україні на наступному етапі свого розвитку повинна, перш за все, орієнтуватись на значне підвищення ефективності землеробства у регіонах поширення цих ґрунтів та одночасного розв'язання проблем охорони і підвищення родючості ґрунту як основи сталого розвитку не тільки аграрного сектору, а й держави в цілому. Застосування меліорації має забезпечувати створення стійких високопродуктивних і екологічно-безпечних ландшафтів.

Сьогодні інформацію про сучасний еколого-агромеліоративний стан солонцевих земель отримують служби різних відомств. Так, гідрогеолого- меліоративні експедиції Держводгоспу, обласні проектно-технологічні центри родючості ґрунтів і якості продукції МінАП, санітарні служби Міністерства охорони здоров'я та інші проводять еколого-меліоративний моніторинг цих 5 земель (гідрогеологічний та ґрунтово-меліоративний стан), агрохімічний моніторинг й моніторинг якості с.-г. продукції (агрохімічна паспортизація земель). Але, якщо оцінити по всім цим показникам стан земель, то виявиться, що для окремого сільськогосподарського підприємства або поля фермерського господарства, цієї інформації найчастіше виявиться замало щоб повно оцінити їх екологічний стан і родючість. Наявна інформація про стан солонцевих ґрунтів України є роздрібною і несумісною по масштабам проведення спостережень, строкам проведення та об'єктам, показникам, а отже, не дає точної інформації щодо площ, територіального розповсюдження та еколого- агромеліоративного стану солонцевих ґрунтів, а також перспективних площ проведення меліорації. Тому актуальним є питання щодо суміщення інформації різних служб та відомств, створення спеціалізованої бази даних властивостей солонцевих ґрунтів, серії спеціалізованих карт (засолення ґрунтів, солонцевих ґрунтів) та експертних систем і моделей на основі ГІС,

що дозволить проводити комп'ютерне оцінювання придатності земель для меліорації, створювати прогнози динаміки процесів, а також проводити комп'ютерне моделювання змін окремих ґрунтових властивостей та потенційної продуктивності меліорованих ґрунтів для вирощування окремих сільськогосподарських культур. Створення такої системи інформаційно-технологічного забезпечення раціонального використання, охорони та відтворення родючості солонцевих земель дозволить удосконалити підходи до оцінки земель, у ґрунтовому покриві яких представлені солонці і солонцеві комплекси.

¹Система інформаційно-технологічного забезпечення раціонального використання солонцевих ґрунтів України / Анопрієнко Т.В., Шипулін В.Д., Корнієнко О.С. / Матеріали міжнародної науково-практичної конференції «Геоінформаційна підтримка сталого розвитку міст» 17 квітня 2014 р., Харків : ХУПС, 2014. – С. 4-5.